

[Alvilda Larsen.]

princippet med de faste m²-tilskud rummer for, at der skal ske en alvorlig nedgang i boligbyggeriets standard. Hvis man ofrer mindre på projekteringen, forringer lejlighedernes udstyr, bygger primitive lejlighedstyper med få værelser, undlader at isolere og bruger materialer, der er billige i anskaffelse, men dyrere i vedligeholdelse, vil man med faste driftstilskud få en betydeligt lavere leje end i kvalitetsmæssig godt byggeri. Udgifterne ved at bo i en sådan skrabet lejlighed bliver naturligvis i det lange løb ikke mindre end i den gode bolig, men rent øjeblikkeligt kan en ansvarsløs bygherre måske ligefrem høste laurbær hos visse kommunale instanser og i den lokale presse ved at bygge såkaldt billigt; men selv hvor nedgangen i standarden måske bliver mindre fremtrædende og mindre outreret, vil tendensen alligevel hele tiden være der, fordi hver eneste lille fordyrelse nu skal forrentes med den høje markedsrente. Stålvasken vil hurtigt blive ombyttet med en jernvask, selvom det giver større vedligeholdelsesudgifter om 7—8 år og arbejdet for husmoderen bliver større; der er penge at spare ved at stryge nedstyrtningssskakt og ved at gøre vaskeanlæggene så primitive som muligt. Her synes jeg man skal tænke tilbage på, hvad der skete i begyndelsen af 30erne, da et stort såkaldt skrabet byggeri fandt sted. Få år efter var alle enige om manglerne ved et sådant byggeri; alle var også enige om, at manglerne burde afhjælpes, og resultatet blev så, at det hele blev langt dyrere, end hvis man fra begyndelsen havde taget spørgsmålet om kvaliteten alvorligt nok.

Nu siger ministeriet ganske vist, at der er en vis kontrol med kvaliteten som følge af statslånskravene — og det er rigtigt — og at boligforeningerne har stor ansvarsfølelse og nok vil vise omsorg for byggeriets standard, men jeg giver ikke så forfærdelig meget for kontrollen. I Herlev f. eks. findes der eksempler på usædvanlig elendigt spekulationsbyggeri, som staten har sat penge i, vistnok på trods af advarsler fra de kommunale myndigheders side. Der findes også boligforeninger, som viser mindre forståelse for nødvendigheden af at bygge efter en standard, der svarer til vor tids behov, og som er forsvarlig også overfor dem,

der skal bo i disse boliger om 30—40 år eller mere.

Endelig er der parcelhusbyggeriet. Her er der frit slag for spekulationsselskaber, der agiterer med at skaffe folk huse med statsstøtte, så at de kan bo billigt. Som lovforslaget er udformet, synes jeg, det kan siges med absolut sikkerhed, at nyordningen vil føre til et byggeri af fuldkommen ufor-svarligt udførte småhuse.

Fællesorganisationen for almennyttige Boligselskaber må vel nok indrømmes en hel del sagkundskab netop i disse spørgsmål. Herfra lyder der advarende røster, som jeg nok tror man skal lytte til. Også Dansk Kvindesamfund advarer. Det hedder i en artikel i „Kvinden og Samfundet“ for december 1954 bl. a. — må jeg have lov at citere —:

„Den omstændighed, at statens tilskud er fast og ikke som tidligere stigende med højere byggepriser, kan føre til større påpasselighed overfor økonomien, men det kan også få bygherren — f. eks. af konkurrencehensyn — til at falde for fristelsen til at bygge ringere og udstyre dårligere.“

Vi er i mit parti ikke blinde for, at der vil være mange nyttige virkninger af, at der indføres fast tilskud til byggeriet. Gevinsten ved, at man bruger billigere byggemetoder og tilrettelægger byggeforetagerne omhyggeligere, vil være større, og princippet vil opfordre til langt større agtpågivenhed overfor materialepriser og grundpriser, mesteravancer og de øvrige urimelige avancer, der i øjeblikket fordyrer dansk byggeri og skraber penge ind i kassen til den passive kapital; men der må findes en ordening, så tilskuddene udmåles med hensyntagen til byggeriets udstyr, indretning og udførelse, så at kvalitetskontrollen med nybyggeriet bliver helt anderledes effektiv, end tilfældet er nu.

I tidsskriftet „Boligen“ peges der iøvrigt i sidste nummer på et forhold, som viser, at lovforslaget må gennemarbejdes bedre. Det er bestemmelsen om 85 m²-grænsen, som efter alt at dømme vil medføre, at det ikke kan betale sig at bygge lejligheder af anden størrelse end lige under de 85 m². Gør man lejlighederne mindre, får man ikke en rimelig lejenedsættelse ud af det, ja, man kan endog risikere, at lejlighederne